

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МАГІСТРАТУРИ З НЕВРОЛОГІЇ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПРОСТІР

I. A. Григорова, О. Р. Єскін, Л. В. Тихонова, Н. С. Куфтеріна
Харківський національний медичний університет

IMPROVING OF THE MASTER COURSE IN NEUROLOGY EFFICIENCY UNDER THE CONDITIONS OF UKRAINIAN HIGHER MEDICAL EDUCATION INTEGRATION IN THE EUROPEAN SPACE

I. A. Grygorova, A. R. Eskin, L. V. Tikhonova, N. S. Kufterina
Kharkiv National Medical University

У форматі досягнення цілей Болонського процесу особливого значення набуває уніфікація якісних стандартів освіти, що дозволяє створити базу єдиної сертифікації на різних рівнях. Неабияку роль у цьому відіграють програми, орієнтовані на отримання ступеня магістра.

Магістратура є заключною ланкою вищої освіти та, водночас, перехідною ланкою до аспірантури або адміністративної, виконавчої та інших видів діяльності. Одним із головних завдань магістратури є планомірна підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів.

Improving of the master course in neurology efficiency under the conditions of Ukrainian higher medical education integration in the European space.

In the format of achieving the objectives of Bologna process, unification of education quality standards has becomes an important issue. This allows to create a base of a unified certification at different levels. In the present state of affair the programs aimed at getting master's degree are also important.

Master course is the final link in higher education and at the same time a transitional point in postgraduate study or administrative, executive and other activities. One of the main tasks of master course is systematic training of scientific and scientific-pedagogical personnel.

Вступ. В умовах інтеграції вищої освіти України в Європейський простір представляється доцільним і своєчасним в черговий раз проаналізувати тенденції розвитку магістратури з неврології. Згідно з державною статистикою, в українських медичних вузах навчається менше одного відсотка студентів-магістрантів від загального числа студентів. Разом із тим, у провідних вузах країни накопичено певний досвід реалізації програм підготовки магістрів, який дозволяє говорити «в цілому» про ступінь успішності, ефективності та привабливості магістратури як освітнього інституту в структурі української вищої медичної школи.

Основна частина. На сучасному етапі реформування вищої освіти багато університетів розглядають підготовку магістрів як один з пріоритетних напрямків своєї діяльності, оскільки магістратура сприяє: 1) максимальному використанню науково-педагогічного потенціалу університету, 2) стимулює творчу, наукову та науково-методичну діяльність, 3) залучає нові педагогічні кадри. Як повноправні співвиконавці, магістранти беруть участь у багатьох видах наукових досліджень, у виконанні українських і міжнародних грантів. Магістратура сприяє оперативному й гнучкому реагуванню на потреби економіки, промисловості, сфери науки та освіти. Індивідуалізація магістерських програм дозволяє магістрантам вже в процесі навчання адаптуватися до майбутньої професійної діяльності; підвищення ефективності аспірантури тим самим вносить певний внесок у вирішення проблеми підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Випускники магістратури при вступі до аспірантури мають, як правило, первинні навички науково-дослідної роботи, що сприяє виконанню кандидатських дисертацій у відведені для цього строки. Магістратура сприяє становленню сучасних тенденцій міждисциплінарного синтезу в сучасній науці та освіті, дає додаткові можливості для підготовки висококласних фахівців у міждисциплінарних галузях.

Потрібно відзначити, що більша частина магістрантів у майбутньому стають викладачами середніх, середніх спеціальних та вищих навчальних закладів. Виходить, що від рівня, змісту та методів підготовки цих спеціалістів залежить майбутнє освіти й науки України. Саме тому випускник магістратури повинен бути як кваліфікованим спеціалістом, керівником, так науковцем, творчою особистістю, здатною до винаходів, проектування, створення нового; і високо моральною особистістю, здатною робити все це на благо людей, враховуючи їх права і інтереси, зберігаючи їх життя та гідність.

Кризові процеси, що відбуваються у сучасному суспільстві, не могли не торкнутися сфери науково-технічної діяльності. Недостатність коштів на фінансування науки, звуження можливостей наукового обміну в зв'язку з дією візового режиму, необхідність забезпечення вченими власного житлового мінімуму за рахунок сумісництва – все це призвело до зменшення кількості науково-дослідної роботи в вищих навчальних закладах, а її організація все більше набуває формального характеру.

Підвищення якості підготовки наукових кадрів передбачає формування характеру взаємодії наукового керівника з магістрантом на наступних принципах: забезпечення умов реалізації можливостей особистості як суб'єкта наукової діяльності та спілкування; створення умов гармонізації особистісного та професійного потенціалу, розвиток творчих здібностей, поглиблення наукових інтересів та схильностей майбутніх наукових співробітників; стимулювання становлення психодіагностичної та особистісно-розвиваючої функцій наукового співробітника.

Підготовка наукових кадрів через магістратуру являє собою складну структуру, яка поєднує в собі декілька етапів:

I. Підготовчий етап, зміст якого передбачає відбір гідних кандидатів до магістратури, оволодіння логікою наукового дослідження;

II. Дослідницький етап, який передбачає залучення магістрантів до науково-педагогічної діяльності, вибір та координацію теми, розробку методики дослідження, забезпечення умов для ефективного вирішення поставлених завдань та обведеності гіпотези дослідження або її спростування;

III. Діагностичний етап, який визначає об'єктивність зібраних у ході дослідження фактів, достовірність сформульованих теоретичних положень та рекомендацій з удосконалення практики;

IV. Завершальний етап — оформлення результатів дослідження, їх апробація та впровадження в практику.

Взаємозумовленість цих етапів забезпечує систематичну й цілеспрямовану роботу з досягнення завдань, що забезпечують ефективність магістратури.

Результативність вирішення цих завдань залежить від того, наскільки у майбутніх наукових співробітників сформована відповідальна позиція щодо виконання своїх магістрантських обов'язків і позитивне ставлення до праці дослідника. Підготовка магістрантів до наукової роботи передбачає не тільки когнітивний аспект, а й виховний, що забезпечує формування особистісних якостей, стимулюючих результативність дослідницької діяльності.

Формування якостей дослідника передбачає систематичну роботу з досягнення стійкої позитивної мотивації до наукової роботи, забезпечення психологічної готовності до використання інформаційних технологій, активну участь у різноманітних формах творчої діяльності, поєднання форм і методів традиційного та інноваційного навчання, моніторинг готовності магістрантів до самостійного вирішення наукових проблем.

Виховний потенціал магістрантів багато в чому визначається тим, наскільки створений кістяк наукових керівників з викладачів університету, здатний вирішувати серйозні наукові проблеми. Як показує практика, викладачі, які в студентські роки не займалися науковою роботою, насилу сприймають нову інформацію, часто діють за шаблоном і не здатні створювати «нове знання».

На кафедрі неврології Харківського національного медичного університету ведеться активна підготовка магістрантів. У період з 2005 по 2013 рр. на кафедрі підготовлено та захищено 6 магістерських робіт. Випускники магістратури кафедри неврології в подальшому успішно захистили кандидатські дисертації, 2 з них запланували докторські дисертації. На сьогоднішній день всі випускники магістратури кафедри неврології працевлаштовані на посадах асистентів та доцентів ХНМУ, а також на посаді провідного наукового співробітника в ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України».

Висновки. Підводячи підсумки, можна сказати, що висока ефективність наукових досліджень і підготовки наукових кадрів на кафедрі неврології ХНМУ забезпечується значною мірою тим, що наукові дослідження та навчання молодих учених тісно переплетені між собою і здійснюються в тісній взаємодії кафедри і клінічних баз. І хоча система підготовки науково-педагогічних кадрів на сьогоднішній день не позбавлена недоліків, позитивна роль магістратури є очевидною.

Література

1. Матушанский Г.У. Образовательные маршруты подготовки научно-педагогических и инженерных кадров в российской и зарубежной высшей школе // *Alma Mater.* – 2002 – №2. – С. 42–50.

2. Губман Б.Л. Магистратура и аспирантура в странах Запада: Вызов общества, основанного на знаниях // *Вестник образования.* – №5. – 2006. – С. 23.

3. Макарова О.В. Магистратура и докторантура в США как основные формы подготовки научно-педагогических кадров // Педагогика и психология, теория и методология обучения. – №3. – 2008. – С. 157–160.
4. Телешова И.Г. Магистратура как новая форма подготовки кадров в области экономики и управления. – <http://www.econ.msu.ru/cd/154>.
5. Шукшунов В.Е. Об опыте работы по вопросам подготовки научных кадров в ведущих мировых образовательных учреждениях. – Минск, 2006. – С. 34–37.

УДК 378.14 (075.9)

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ «ДОРΟΣЛОЇ» АУДИТОРІЇ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

О. В. Грищенко, В. В. Бобрицька, С. В. Коровай
Харківська медична академія післядипломної освіти

THE FEATURES OF TEACHING OF «GROWN MAN» AUDIENCE IN SYSTEM OF POSTGRADUATE EDUCATION

O. V. Grischenko, V. V. Bobritska, S. V. Korovay
Kharkov Medical Academy of postgradual education

Резюме. Представлені особливості навчання «дорослої» аудиторії, з використанням методик інтерактивного навчання. Акцент на роботі слухачів післядипломної освіти ставиться з урахуванням власного досвіду слухачів, прийомів загальної роботи групи в ухваленні рішень. Навчання повинне ґрунтуватися на взаємозв'язку ідей, динаміці взаємин в групі, професійному та емоційному досвіді слухачів і викладача, з одночасним використанням різних методик навчання.

Ключові слова: доросла аудиторія, власний професійний досвід, різні методики навчання.

Resume. The features of teaching of «grown man» audience are presented, with the use of methods of the interactive teaching. An accent at work of listeners of postgradual education is put taking into account own experience of listeners, receptions of general work of group in making a decision. Teaching must be based on intercommunication of ideas, dynamics of mutual relations in a group, work and emotional experience of listeners and teacher, with the simultaneous use of different methods of teaching.

Key words: a «grown man» audience, own work experience, different methods of postgradual education.

Вступ. Дослідження тенденції сучасного підходу до професійної освіти в післядипломний період доводять, що єдиний напрямок удосконалення знань і професійних навичок «дорослої» аудиторії слухачів складається з комплексу принципів та методик навчання. Провідними в теперішній час є принципи інтерактивного навчання, активної участі аудиторії, що навчається, в процесі оволодіння новими знаннями, перехід від кількісного до якісно нового рівня отримання інформації.

Період навчання, який слідує за додипломною і післядипломною освітою має назву безперервного професійного розвитку (БПР) і характеризується самоосвітою, а не тільки підготовкою під чийось керівництвом. БПР продовжується протягом всього професійного життя кожного лікаря, а також є передумовою забезпечення якості медичної допомоги.

Світова федерація медичної освіти (СМФО) ще в 2003 році розробила певні стандарти для безперервного професійного розвитку лікарів. Ці стандарти пронизував такий девіз: «Освіту не можна вважати підготовкою до життя, адже освіта – це і є життя».

Безперервний професійний розвиток передбачає, що сам лікар несе професійну відповідальність за підтримку власної компетенції на належному рівні та підтримку досягнення належного рівня такої професійної компетенції.

Однак «класична» модель післядипломної підготовки та система наявної атестації на сьогодні вичерпала свій вплив на якість медичної допомоги та знизила мотивацію лікарів до професійного зростання.

В 1998 році Світова федерація медичної освіти дала старт програмі створення Міжнародних стандартів в медичній освіті.

На сьогодні виконавчий Комітет СФМО схвалив три складових фази зазначених стандартів:

- базова медична освіта;
- післядипломна медична освіта;